

Universell utforming – tilgjengelighet for alle?

An aerial photograph of a massive crowd of people gathered for a festival or event. The crowd is dense and fills most of the frame. In the center, there is a large, rectangular area covered with a bright blue carpet. To the left, there are several white, curved structures that look like ramps or walkways. In the background, there are several multi-story buildings, suggesting an urban setting. The overall scene is vibrant and busy.

Workshop 16. april 2009

Ombygging med universell utforming?

- Svært få eksisterende boliger er tilgjengelige og brukbare for personer med nedsatt funksjonsevne
  - 78 % i gruppen over 80 år er bosatt i boliger der rullestolbruker ikke kan komme fram til inngangsdøren
- Det bygges få nye boliger med livsløpsstandard
- Vi har få essensielle data om tilgjengelighet i og omkring boligene
- Vi vet lite om hvilke endringer beboere ønsker seg heller har foretatt

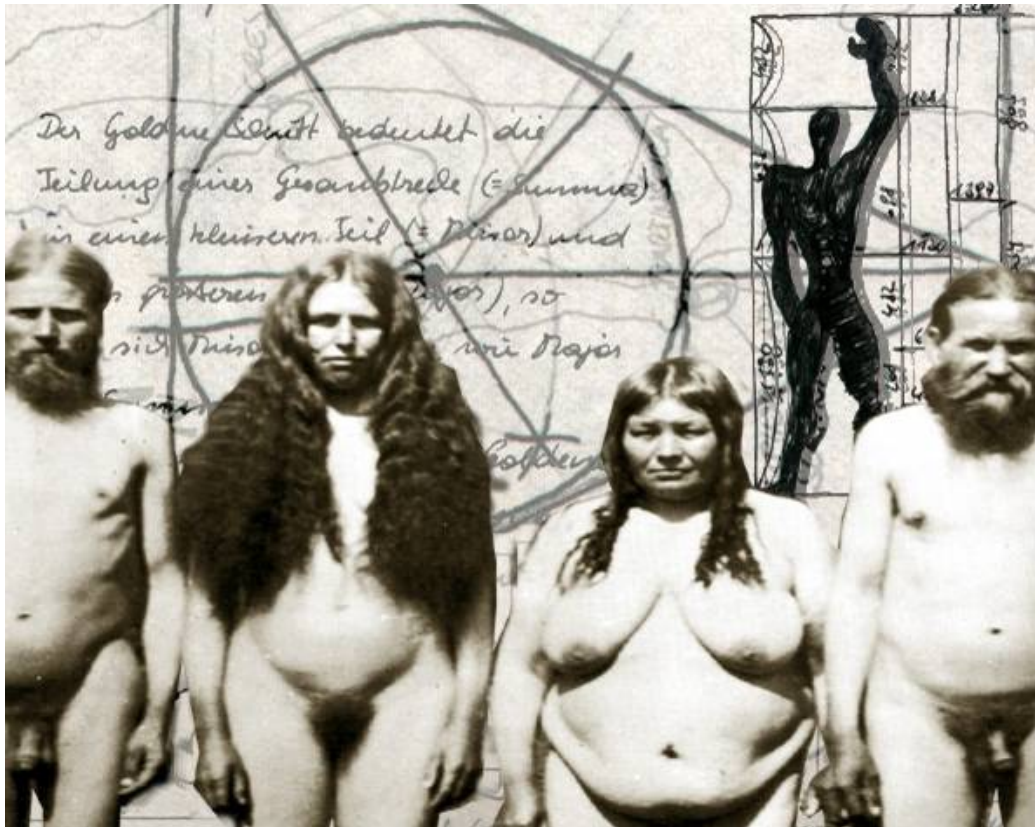
Universell utforming

- Overordnet strategi
- Fokus på bygninger, produkter og omgivers brukskvalitet
- Mål: flest mulig skal mestre sin hverdag
- Forskjellen på universell utforming og tilgjengelighet:
  - Universell design har klarere likhetsprofil
  - Ikke særtiltak for bestemte grupper
  - Likestilling av alle brukere
- Universell utforming går mye lenger
- Kvalitativt annerledes enn minstekravene til brukbarhet og tilgjengelighet i TEK

- Universell utforming har vid betydning
  - Uttrykk for funksjonalitet
  - Støtter seg i liten grad på detaljspesifikasjoner
  - Kan betraktes som en prosess hvor det er rom for å foreta analyser av aktiviteter og brukere

Sentrale spørsmål

Universell utforming krever omtanke i planleggingsprosessen

- For hvem? Hensyn til alle beboerne
  - Ulik alder
  - Ulike ferdigheter
  - Ulik kulturell bakgrunn
  - Ulike preferanser
- Til hva? Hensyn til ulike brukskvaliteter
  - Definere funksjonsområder

“Til hva og for hvem er fellesarealene egnet?”

“Til hva og for hvem er oppholdsrommet egnet?”

Utfordringer

- Hvordan ivareta universell utforming gjennom hele byggeprosessen?
  - Mange aktører med ulike oppfatninger, mål og kunnskap om uu
    - Stiller byggherren krav til universell utforming?
    - Benyttes riktig kompetanse hos byggherren, prosjekterende og i kommunen (byggesak)
  - Brukergrupper med motstridende behov
- Hvordan kartlegge beboernes behov og preferanser?
  - Hvordan nyttiggjøre seg denne kunnskapen?
- Fysiske forhold
  - Mange ulike bygningstyper, konstruksjoner og planløsninger
  - Hva er mulig å utføre innenfor eksisterende fysiske rammer?
  - Hvor omfattende inngrep kan en foreta, sett i forhold til konstruktive forutsetninger og planløsninger?

Når er det godt nok?

Hvilke mål sette seg?

- Husbankens livsløpsstandard angir et basisnivå for boliger, men ivaretar bare bevegelsehemmedes behov
- Kvaliteter som lys, kontraster, orienterbarhet, akustikk og innemiljø må også tas hensyn til
- Målene må defineres på nytt i hvert prosjekt
  - I forhold til beboerne/fremtidige beboere
  - I forhold til bygningsmessige forutsetninger

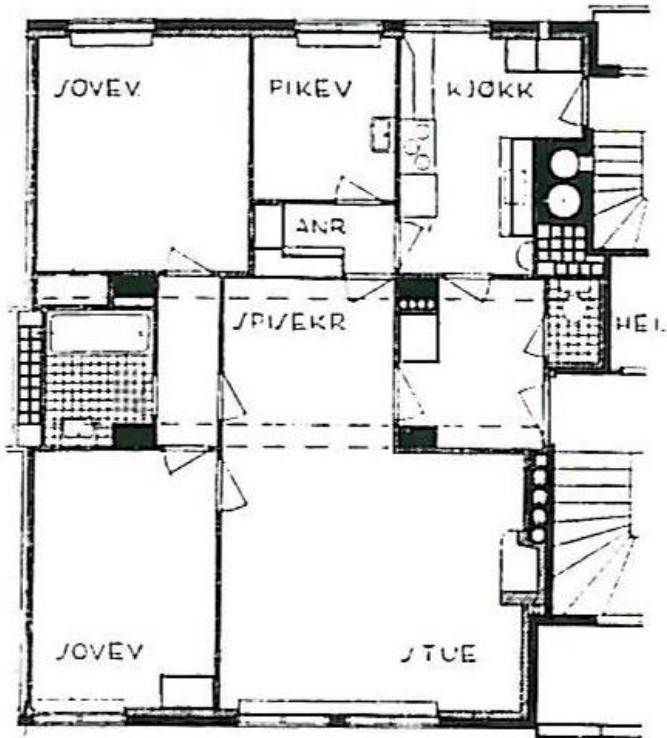

Vanlige ombyggingsbehov

- Etterinstallering av heis
- Utbedring av atkomst og inngangsparti
- Modernisering av boligen

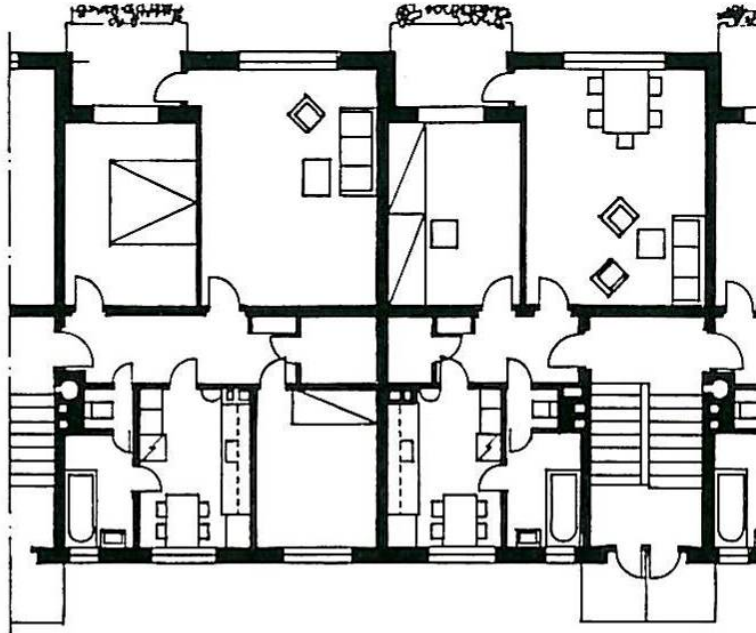

Kirkeveien, Oslo 1934

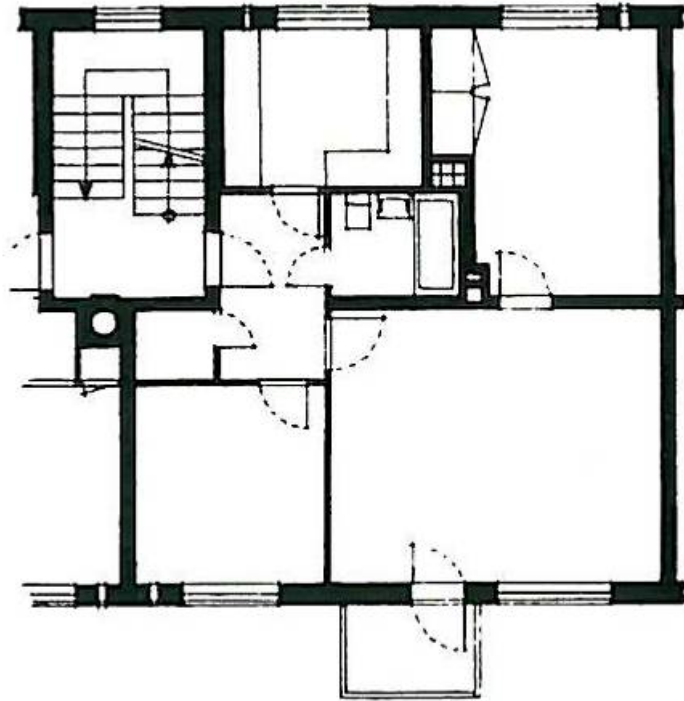
- Heis, men det er trinn opp til 1.etg
- Adskilt bad og wc. Begge rommene er for små til rullestol
- Betongkonstruksjoner gir gode muligheter for å flytte/rive skillevegger
- Bitrapp gir fleksibilitet i bruk

Helgesensgte, Oslo 1945

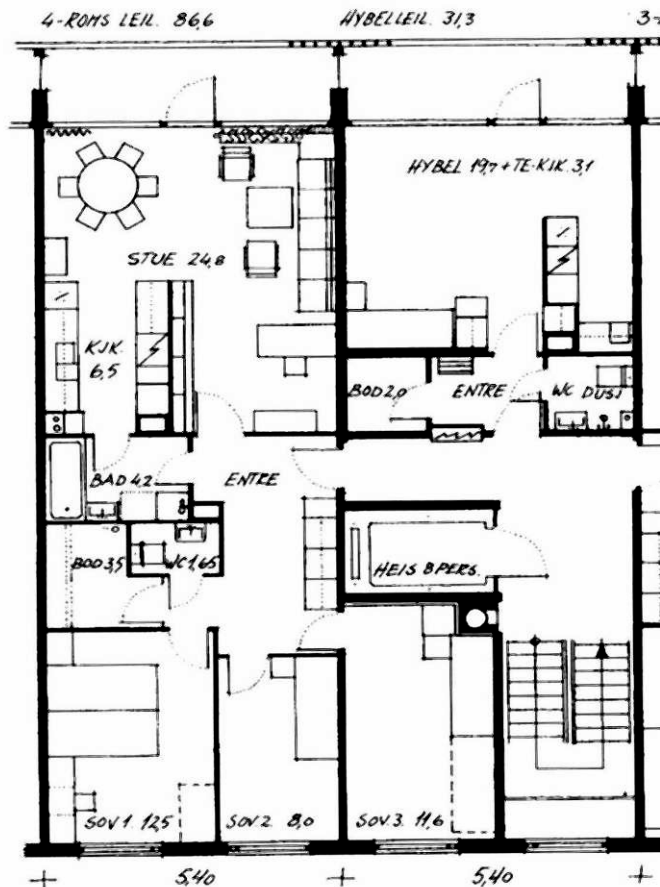
- Mangler heis. Kan etterinstalleres etter "Hamarmodellen" (ny trapp i tilbygg)
- Bad og wc må endres
- Entreen er stor nok

Lambertseter, Oslo 1954

- Mangler heis
- Leiligheten har trang entré og lite baderom
- Minstekrav for bedre tilgjengelighet er større bad, som enten må gå på bekostning av stua eller bytte plass med annet rom
- Omfattende arbeider kreves

Ammerud, Oslo 1966

- Smalt kjøkken, men byggemåten gjør det mulig med omfattende bearbeiding av planløsningen
- Trang entré og lite baderom
- Minstekrav for bedre tilgjengelighet er større bad, som enten må gå på bekostning av stua eller bytte plass med annet rom
- Krever omfattende arbeider